

Rune Fardal, psykologi student

Personlighetsforstyrrelser med hovedvekt på narsissistisk problematikk i relasjon til barn
<http://www.sakkyndig.com> mail: rune@fardal.no

Illusjonen om rettsstaten

30 Mars, 2011, Oppdatert 30.03.2011

Med linker: <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/illusjon.htm>

Utskrift : <http://www.sakkyndig.com/psykologi/artikler/illusjon.pdf>

Mange liker å tro at vi lever i et land der rettsikkerheten rår. Særlig blir det aktuelt når diskusjonen går på "land vi ikke liker sammenligne oss med". Men hvordan står det egentlig til i vårt eget land? I boken til Brattholm, *Justismord og rettssikkerhet*, avslører tidligere lagdommer Lange Nielsen 30 justismord begått mot fedre beskyldt for overgrep. 30 Justismord, og han skriver "dette er bare toppen av isfjellet". En av disse tok sitt liv i fengsel. Stadig beskriver media alvorlige justismord og en må anta at antallet er betydelig høyere enn det media beskriver. Bjugn saken, Torgersen saken, Rødseth saken, Fritz Moen saken, Liland saken, Tengs saken osv osv. I en konkret sak ble en og samme person utsatt for 23 justismord fra 1988 til 2002!

Hvordan er det mulig med så mange og så alvorlige svikt i det systemet som skal garantere norske borgere **rettsikkerhet**? Er dette en rettsstat verdig? Gjentatte ganger er norske domstoler i prinsippet dømt i den Europeiske Menneskeretts Domstolen i Strasbourg, ved at norske kjennelser er funnet å bryte med menneskerettighetene. barnevernet er dømt i Adelesaken, men fortsatte med de samme lovbrudd.

De som har praktisk erfaring fra norske domstoler vet at det neppe er noe sted det lyves mer, allikevel er det svært vanskelig å finne en domfellelse som gjelder fremsettelse av usanne påstander i domstolene. Ikke bare tiltalte og vitner, men advokater fremsetter åpenbare usanne påstander i domstolene. Dette har jeg dokumentert annet sted. Selv når dette avsløres, reagerer ikke dommere. Det er

avslørt hvordan enkelte advokater i 12 år har fremsatt en rekke usanne påstander for å vinne saker, uten at domstolene reagerer over hodet. Hva med rettsikkerheten?

En må spørre seg om rettsikkerhet er en illusjon enkelte liker å bruke ved festlige anledninger. En illusorisk beskrivelse av hvordan vi gjerne vil at det skal være, mer enn hvordan det virkelig er. Norske domstoler preges ikke av rettsikkerhet, for mange justismord i for lang tid viser dette. Hvem har ansvaret for denne illusjonen av trygghet vi alle lulles inn i? Hvem tjener på en slik illusjon?

Journalist Tore Sandberg utalte da han fikk Amnesty prisen i 2006 nettopp for avsløring av justismord bygget på sakkyndige: ***"Det norske rettssystemet regner seg selv som ufeilbarlig. Systemets egne aktører oppfører seg som om de er vaksinert mot å tro at feil kan begås. Man må bruke uforholdsmessige mye ressurser for å få snudd saker."***

Denne åpenbare motviljen og reservasjon mot å gjøre vurderinger av tidligere dommer er åpenbart en trussel mot individets rettsikkerhet. I en konkret sak vedr. barnefordeling, 08-006448ASI-GULA/AVD1, med dommerne: Tenold, Jacobsen, Lillebergen skrev de:

"Etter barneloven § 64 annet ledd annet punktum kan en dom om foreldreansvar, bosted og samvær bare endres når særlige grunner taler for det. Med dette menes ikke streke grunner, men påviselige og konkrete grunner. Det må likevel kreves mer for å kunne foreta en endring enn det som kreves for å vinne frem i første sak, jmf blant annet Rt.1997:442. Formålet med kravet om særlige grunner er i følge lovforarbeidene å skape en viss ro om den avgjørelse som er truffet. Retten må føle seg relativt sikker på at en endring vil være til det beste for barnet hvis den skal endre den tidligere avgjørelsen. Det skal således mer til for å vinne frem i en endringssak enn i den første avgjørelsen. Dette rettslige utgangspunkt gjelder også for foreløpige avgjørelser"

Dette er etter min mening en **alvorlig feilvurdering** og en åpenbar trussel mot rettsikkerheten. Her tar man det åpenbart og uten noen realitetsvurdering for gitt at den forutgående dom var riktig! Helt uten å gjøre en kvalitetsvurdering av tingrettsdommen legger man uten videre til grunn at den var riktig. Dette kan vanskelig forstås på andre måter all den tid det "... kreves mer for å kunne foreta en endring enn det som kreves for å vinne frem i første sak". Også kravet om "å skape en viss ro om den avgjørelse som er truffet", må inneholde en antagelse om at den tidligere beslutning var riktig. Ro rundt beslutninger er greit, men da må man først forsikre seg om at beslutningen var riktig!

Når etterfølgende rett uten kvalitetssikring av foregående dom påstår seg være *relativt sikker* uten kvalitetssikring må noe være fullstendig galt. Hvordan kan man si noe er til barnets beste uten å kvalitetssikre den avgjørelse som man skal vurdere? På toppen av det hele skal det *mer* til for å vinne frem i etterfølgende rettssak enn foregående? Hvorfor? Er det ikke en ny uavhengig vurdering som skal skje?

Her avslører lagmannsretten at en ny vurdering blir gjort på bakgrunn av den første. Tingerettsdommen blir i realiteten styrende for utfallet av lagmannsretten. Det skjer ingen ny vurdering, det skjer en tolkning av tingrettsdommen! Dessuten legger retten listen høyere for å vinne frem, med andre ord lagmannsretten gjør det vanskeligere å vinne frem når den i utgangspunktet skal gjøre en ny uhildet vurdering! Allerede her er rettsikkerheten i fare.

Dersom den første avgjørelse ikke var til barnets beste, hvorfor skal terskelen heves? Dette fremstår mer som en brems enn uhildet vurdering. Jeg kan ikke se andre grunner enn at dette handler om at rettsystemet beskytter seg selv! Man søker beskytte tingrettens vurdering. Hvorfor? I etiske prinsipper for dommere står det meget klart:

"3. Upartiskhet

En dommer skal være og fremtre som upartisk og opptre slik at det ikke med rimelighet kan stilles spørsmål ved dommerens nøytralitet"

Individets rettsikkerhet handler det ikke om, for da hadde man kvalitetssikret de dommer man skal gjøre vurderinger av, likes hadde man startet med blanke ark, for det skal vel være en *second opinion*, ikke sant? Isteden starter man med en forutsetning om at tingrettsdommen var riktig og dessuten legges det en høyere terskel for å vinne frem.

Dersom første saks avgjørelse viser seg ikke være til **barnets beste**, - f.eks. ved at den som der fikk omsorgen saboterer sommerfeier og samvær, utsetter barnet for vold og trusler, og setter barnet opp mot den andre slik at barnet vegrer seg mot samvær med den andre - så fremgår det ingen steder i begrunnelsen av **særlige grunner** at man skal sikre seg mot et slikt utfall, til tross for at dette ikke er til barnets beste.

"..ikke streke grunner, men påviselige og konkrete grunner" sier intet om kvaliteten på den første avgjørelsen! Med andre ord kan den første avgjørelse (i tingrett) være fullstendig gal, og allikevel forblir terskelen for endret avgjørelse høy

fordi formålet med sterke grunner er "***å skape en viss ro om den avgjørelse som er truffet***"! Er det noe som ikke skaper ro så er det justismord! Ingen behøver finne seg i det! På de fleste andre arenaer vil man søke rette opp feil, men i domstolene skjer det motsatte. Der skal man søke ro om fattede vedtak? Hvorfor? I mange tilfeller blir dette volds personens ro til å uforstyrret ødelegge barnet. Og barn kan ødelegges på mange subtile måter som ikke synes utad.

Når dette avslag på anke, så ankes inn for høyesterett, sak:-2009-00528-U med dommerne Utgård, Skoghøy og Tønder, svarer de på samme måte med en eneste setning: "*Høyesteretts ankeutvalg finner enstemmig at det ikke er tilstrekkelig grunn til at saken blir fremmet for høyesterett, jmf tvistelovens § 30-4. Anken tillates derfor ikke fremmet*".

Igjen er det ikke gjort noen som helst kvalitetsvurdering av verken tingretten eller lagmannsrestens vurdering. Premissene for tingrett og lagmannsrett er overhodet ikke vurdert! Det er åpenbart at høyesterett umulig kan uttale seg om tidligere rettsavgjørelsers kvalitet. Hva er det de egentlig uttaler seg om?? Dette strider åpenbart mot rettsikkerheten.

Til tross for at Norge er dømt i Strasbourg for ikke å begrunne dommer, finnes det i dette eksempelet ingen som helst begrunnelse. Dette fremstår både som arrogant og bedrevitende og det fremstår for meg som om domstolene har en overdreven tro på egen ufeilbarlighet helt i tråd med det Sandberg skrev over om at dommere synes vaksineret mot at de kan gjøre feil. Hvem er det de tror de er?

Dersom dommere anser seg så ufeilbarlige, hvem har da ansvar for alle de justismord som avsløres? Dommere har et selvstendig ansvar for å få en sak belyst, men det blir oversett i dagens rettsystem. Hvor blir det av rettsikkerheten våre politikere liker å slå seg på brystet med når de omtaler "*land vi ikke liker sammenligne oss med*"?

I en annen sak nektet Gulating lagmannsrett å fremme en anke i sak 10-141226A-GULA/AVD2, med dommerne Njosen, Romarheim og Sjong. I sin begrunnelse for avslag skrev de i hovedsak "*Det er ikke kommet noe nytt i anken som ikke har vært prøvd av tingretten og i tidligere retter*". Ikke kommet noe nytt? Det ankes ikke på nye momenter, men på at tingertt har gjort feil vurdering!

Igjen, helt uten å kvalitetsvurdere tidligere rettsavgjørelser, gjør de en slik antagelse. De tar det for gitt at tidligere dommere har gjort en riktig vurdering. Ingen steder reises det den minste spørsmål om kvaliteten på tidligere

rettsavgjørelser. Dette må åpenbart stride mot rettssikkerheten.

Også i denne sak ser man det samme ved anke til høyesterett. I sak HR-2010-02130-U skriver høyesterett i hovedsak : ***"Etter å ha vist til at ..., har lagmannsretten konstatert at anken ikke inneholder noe nytt som ikke har vært prøvd av tingretten eller tidligere retter. Dette kan etter utvalgets oppfatning ikke forstås på annen måte enn at lagmannsretten har funnet saken tilstrekkelig opplyst uten at det var nødvendig å oppnevne sakkyndig. Etter utvalgets oppfatning var det på grunnlag av de foreliggende opplysninger klart forsvarlig å nekte anken fremmet på grunnlag av skriftlig og forenklet behandling."*** Igjen skjer det ingen kvalitetsvurdering av tidligere retter. Høyesterett viser til *"på grunnlag av foreliggende opplysninger"*, men gjør ingen kvalitetssikring av disse opplysninger. Også høyesterett vier til at det ikke foreligger noe nytt som ikke tidligere har vært vurdert, men gjør ingen vurdering av tidligere dommer.

Og dette skriver de vel vitende om at en anke nettopp er et uttrykk for at det retten har lagt til grunn bestrides. At *"det ikke er noe nytt"* betyr jo ikke at det som er, er vurdert på en juridisk holdbar måte! Det som er, kan være vurdert fullstendig feil, det er jo slik justismord oppstår! Det strider åpenbart mot rettsikkerheten å argumentere slik høyesterett her gjør. Igjen, det skjer ingen ny vurdering av sakens premisser, det skjer en vurdering av lagmannsrettens vurdering, det er noe helt annet enn en ny og upartisk vurdering. Den ene retten klapper den andre på skulderen.

I realiteten fremstår domstolenes behandling og anke som ren bingo! Dommeren i den første sak velger selv hvilke momenter som skal nevnes i dommen, det kan utelate viktige premisser, fordi dommer i praksis får en dreining av premisser som støtter dommerens konklusjon. Dermed kan ikke etterfølgende domstol på bakgrunn av dommen si noe om dens kvalitet, den kjenner ikke sakens premisser. Vesentlige premisser kan mangle. Konkrete saker viser at slike feil forplanter seg oppover i systemet. Etterfølgende saker blir slik som vist over, bygget ukritisk på foregående. I saker der man har med barn å gjøre kan det få katastrofale følger for barnet.

Hva med alle de løgner som legges til grunn i rettssaker, de som fører til justismord? Årsaken til justismord er jo at uriktige premisser blir lagt til grunn. Når disse feil i en tingrett møter lagmannsretten sine høyere terskler for å vinne frem og krav om ro om fattede vedtak, må det gå galt. Barn som havner hos narsissistiske foreldre fordi domstolene lures trill rundt har ikke tid til å vente på ro rundt fattede vedtak. De må hjelpes umiddelbart. Domstolene evner åpenbart ikke se dette sviket, dette

justismord! Feil gjort tidlig i en prosess, blir til sannhet senere i prosessen.

En usann påstand kan oppfattes som sannhet, bare den kan sirkulere lenge nok, ved hjelp av de som drar fordeler av den. En dommer har sagt det, ja vel, da må det vel være riktig da... eller? En avgjørelse er ikke riktig fordi en dommer har sagt det, men fordi premissene i en sak viser det.

Ulike offentlige etater bygger sine vurderinger på slike dommer. Barns fremtid og oppvekstvilkår bygger på slike dommer. Familiers eksistens bygger på slike dommer. Mennesker fengsles på grunnlag av slike dommer. Har de ikke krav på kvalitativt holdbare vurderinger? Det er kanskje ikke så rart justismord skjer i et stadig stigende tempo. Det er ikke til å unngå å se de svært ulike tradisjoner som hersker innen empirisk virkelighet/vitenskap og teoretisk juss:

1. Innen **vitenskapelig** arbeide er det et ufravikelig krav til etterprøvnbarhet for at en faglig arbeid skal kunne aksepteres. Innen **jussen** er det motsatt, der legger man terskelen høyt for å begrense etterprøving av en dom - ro må vite!
2. Innen **vitenskapen** blir man aldri sikker, bare sikrere. Innen **jussen** er en dom endelig og der anke skulle sikre etterprøvnbarhet, eksisterer bare illusjonen!
3. Innen **vitenskapen** ønsker man kontroll velkommen, slik gjøres resultatet bedre. Innen **jussen** legger man hindringer i veien for kontroll, fordi "ro" om fattede vedtak er viktigere enn kvaliteten på vedtaket! Innen vitenskap ville det automatisk ekskludert et arbeide! Innen jussen beskyttes det.
4. Innen **vitenskap** søker man utvide sin forståelse av et fenomen. Innen **jussen** fremstår fattede vedtak kategoriske og ufeilbarlige, noe annet ville redusere dommerens autoritet.
5. Innen **vitenskapen** arbeider man for en bedre forståelse. Innen **jussen** er en dom endelig, der motarbeides man for å fremme en sak på ny!
6. Innen **vitenskapen** ønsker man kritikk velkommen, innen **jussen** straffes kritikere, gjerne med en dom i disfavør!
7. Innen **vitenskapen** oppnår man autoritet ut i fra faglig holdbarhet av ens arbeide, man er autoritativ. Innen **jussen** krever man autoritet, man er autoritær.
8. Innen **vitenskap** er åpenhet et uttrykk for høy troverdighet, innen **jussen** er avgjørelser unntatt offentlighet.
9. Mens **vitenskapen** har sansene åpne alle veier, har **jussen** bind for øynene. Noen påstår det er for rettferdigheten, jeg undrer om det er for å slippe se justismordene?

Hvem er det egentlig som skal beskyttes? Dommeren eller individet? Kanskje er det på tide at noen og enhver gjorde som Veslefrikk med fela, som lot låta få en annen lyd. Jeg kan ikke unngå å undre meg over dommeres etiske prinsipper hvis formål er at dommere skal opptre på en måte som skaper tillit til domstolene og deres avgjørelser. I for mange saker, har vi for lenge sett at for mye går galt. Er dette rettssikkerhet? Skaper dette tillit? Lever vi i illusjonen av en rettstat?